

NOTAT

Oppdrag **Grunnlag Trafikkplan Bergen – Deloppdrag Sjøfærifasiliteter Hordaland**
Kunde **Skyss AS**
Notat nr. **02**
Dato **2017/06/15**
Til **Kjetil Kristiansen**
Fra **Sindre Hognestad**
Kopi **Gudrun Einbu**

1. Kartlegging av behov

Dato 2017/06/15

1.1 Grunnlag

1.1.1 Innhenting av informasjon

Det er primært 3 kilder som er benyttet i kartleggingen:

1. Utfylte kartleggingskjema fra Operatører
2. Rutedata med endeholdeplasser for rutepakkene i Bergen
3. Holdeplassregister

Rambøll
Mellomila 79
PB 9420 Sluppen
N-7493 Trondheim

T +47 73 84 10 00
F +47 73 84 10 60
www.ramboll.no

Kartleggingskjema fra operatører.

Operatørene har blitt henstilt til å fylle ut et todelt skjema for sitt ruteområde, ett som berører etablerte fasiliteter og ett for behovs-kartlegging. Skjemaene inneholder felter for flg. opplysninger:

Ref. 1350013712

1. Lokalisering
2. Ruteområde
3. Endeholdeplass
4. Type WC (Kaggedo, toalettvogn, vannklosett)
5. Antall
6. Dame og herre toalett (ja/nei)
7. Oppholdsrom (ja/nei)
8. Innlagt vann (ja/nei)
9. Håndvaskmulighet (ja/nei)
10. Total størrelse (m²)
11. Vaskefrekvens (pr. uke)
12. Eier
13. Leieforhold
14. Driftsansvarlig
15. Evt. kommentarer

Returnerte skjemaer er sammenstilt og er basis i kartleggingsarbeidet.

Rutedata med endeholdeplasser for rutepakkene i Bergen.

Som del av arbeidet med grunnlag til trafikkplan for Bergen er det hentet ut liste over alle endeholdeplasser med tilknyttet rutenummer for rutepakkene i Bergen. Denne informasjonen er mulig å sortere på rutenummer for å analysere fasiliteter pr rute.

Holdeplassregister og GIS

Informasjonen fra operatørenes registreringer og endeholdeplasslisten er koblet og fremstilt i kart for å kunne analysere og sjekke ut forholdet mellom fasiliteter og linjenes endepunkter. Koblingen av tabeller til punkter i kart gjør det mulig å oppdatere dette senere til utvidet bruk utenfor Bergen.

1.1.2 Avgrensning

Det er mottatt registrerings skjema fra hele Hordaland. Rutedata er tidligere tilgjengeliggjort for rutepakker i Bergen og Hordaland.

1.1.3 Praksis i andre byer sammenlignet med Bergen

For bytrafikken i Oslo og Trondheim praktiseres det i begge byer tilnærmet samme praksis at det i minst en av linjenes ender skal være fasiliteter for sjåførene. I Trondheim har etablering av fasiliteter, kalt hvileboder, satt i sammenheng med byutvikling i sentrum da busene ikke lengre kan terminere i sentrum da dette arealet istedet skal benyttes til endrede byformål. For regiontrafikken er dette operatørens ansvar, men ofte løses dette ved bussterminalen i sentrum, i trafikale knutepunkt lokalt, hos operatør e.l. Forskjellen til Bergen er her er rutestrukturen i større grad lagt opp til endepunkter ved en av bydelenes terminaler som kan tilby fasiliteter. Enkelte av stamlinjene i Bergen er så lange (i tid) at det forsvarer å ha fasiliteter i begge ender av linjen.

1.2 Metodikk for analyse

1.2.1 Bergen

For Bergen er det tatt utgangspunkt i endeholdeplasslisten og kartframstillingen. Listen er sortert linjevis der begge linjens ender er registrert og koblet med innrapportert standard, evt. manglende fasiliteter. Kjøretiden på linjene er registrert og inkludert i vurderingen. Hver ende er gitt en skjønnsmessig score fra 0-2:

0. Fasiliteter mangler
  1. Behov for oppgradering
  2. Tilfredsstillende standard

Samlet gis hver linje en summert score basert på score for fasiliteter i begge linjens ender som gir flg. resultat for videre vurdering:

0-1: Fasiliteter mangler / mangelfull – tiltak tilrådes

2: Fasiliteter finnes, tiltak vurderes spesielt

3-4: Tilfredsstillende standard, minst tilfredsstillende fasiliteter i en av linjens endepunkter.

1.2.2 Hordaland region

Det er tatt utgangspunkt i samme type registrerings skjema som for Bergen by der operatører, Skyss og HFK har fylt inn opplysninger. En av egenskapene ved regiontrafikken er en betydelig større mengde av linjer og linjevarianter. Det betyr bl.a. at det er flere kombinasjoner av endepunkter. Det gjør det utfordrende og mindre hensiktsmessig å gjøre samme

betraktning linjevis som for bytrafikken. Det er hentet ut rutedata viser samtlige endeholdeplasser for hvert ruteområde tilknyttet linjenummer som grunnlag for evt. dybdeanalyse (vedlegg).

I dette notatet er det tatt utgangspunkt i registreringsskjemaet og gitt verdi 1 om en enkelt kvalitet finnes, og 0 der det ikke finnes. (f.eks. vannklosett, kjønnsdelt toalett, pauserom etc.) Resultatene er presentert områdevis for anbudspakkene:

- Vest (Sotra) – 39 linjer
- Nordhordaland – 29 linjer
- Hardanger & Voss – 52 linjer
- Austevoll – 3 linjer
- Osterøy – 7 linjer
- Modalen & Vaksdal – 5 linjer
- Sunnhordaland – 20 linjer

1.3 Bergen analyse

Den gitte score pr linje er grunnlaget for den linjevise analysen. Analysen er gruppert i de ulike tilbudssegmentene til Skysst:

- Stamlinjer og Ekspress
- Bylinjer (10-19)
- Tverrlinjer (20-28)
- Bydelslinjer nord (30-39) og (90-95)
- Bydelslinjer vest (40-48)
- Bydelslinjer sør (51-59), (60-67), (70-76), og (80-85)

Opplysningene om dagens situasjon er sammenholdt med foreløpige føringer som er gitt for fremtidig utvikling av tilbudet.

1.3.1 Stamlinjer

Linje	Segment	Type linje	Strekning	Ende 1	WC	Ende 2	WC	Kjøretid	Score	Kommentarer
1	Stam	Radiell	Byparken - Bergen Lufthavn	Byparken	0	Bergen Lufthavn	2	45	2	
2	Stam	Radiell	Sædal-Birkelundstoppen-Strandkaiaen	Birkelundstoppen	2	Strandkaierminalen	2	26	4	Avtale om leie av Noried's toaletter på Strandkaierminalen. Forlengelse til Laksevåg/Gravdal/Lyngbø?
3	Stam	Pendel	Støbotn - Sletten	Støbotn	2	Sletten	1	60	3	Toalettvogn på Slettebakken, ok på støbotn, ingen endring i forslag til ny rutestruktur
3E	Ekspress	Radiell	Støbotn - sentrum	Støbotn	2	Bergen Busstasjon	1	35	3	
4	Stam	Pendel	Flaktveit - Hesjaholtet	Flaktveit	1	Hesjaholtet	2	57	3	Kun ett WC på Flaktveit, ikke kjønnsdelt.
4E	Ekspress	Radiell	Flaktveit - sentrum	Flaktveit	1	Bergen Busstasjon	2	35	3	
5	Stam	Pendel	Åsane - Eidsvågneset - Loddefjord	Åsane terminal	2	Loddefjord terminal	2	51	4	Ikke oppholdsrom på Loddefjord
6	Stam	Pendel	Lønborglien - Vadmyra	Lønborglien	2	Vadmyra	2	40	4	Ikke oppholdsrom Vadmyra
9	Stam	Radiell	Sentrum - Kronstad	Sentrum	0	Kronstad	0	13	0	Linjen nedlegges i januar 2018
30E	Ekspress	Radiell	Tertnes - sentrum	Viddalen	0	Bergen Busstasjon	1	36	1	Ekspress
32E	Ekspress	Radiell	Skinstø - Sentrum	Skinstø	0	Bergen Busstasjon	1	28	1	Ekspress
40E	Ekspress	Radiell	Olsvikskjenet-Busstasjonen	Olsvikskjenet	0	Bergen Busstasjon	1	20	1	Ekspress
50E	Ekspress	Radiell	Birkelandskiftet-Sandsli-Busstasjonen	Birkelandskiftet	2	Bergen Busstasjon	1	49	3	

Stamlinjene er relativt lange, ca. 1 times kjøretid en vei. Det tilsier toalettforhold i hver ende av pendelen. Sletten og Flaktveit er meldt inn som behov for oppgradering. Bybanen har kun fasiliteter ved linjens ende Bergen Lufthavn noe som betyr at fører vil ha 1 ½ time

mellom hver mulighet til å benytte fasilitetene. Linje 5 og 6 anses å ha tilstrekkelige forhold. Linje 9 har et behov, men legges ned januar 2018.

Ekspresser er vurdert til ikke å ha samme behovet for pausefasiliteter da disse ofte går i en begrenset tidsperiode, kjøres kun i rushretning og har således muligheter underveis siden de ikke går i rute.

Stamlinjestrukturen holdes i stor grad fast i forslaget til trafikkplan. Pendler kan muligens bli koblet annerledes, men endepunktene er i stor grad faste. Prosjektet Sletten terminal er presentert og vil gi bedre forhold dersom det blir realisert. For linje 2 kan vil det bli et behov når linjen forlenges til Laksevåg, men dette er en egen prosess knyttet til trolleybussutvidelsen. behov, men egen prosess knytta til trolleyutvidelse, hvor en helt ny endeholdeplass vil måtte opparbeides ved Lyngbø.

1.3.2 Bylinjer

Linje	Segment	Type linje	Strekning	Ende 1	WC	Ende 2	WC	Kjøretid	Score	Kommentarer
10	Bybuss	Delvis per	Wergeland - Mulen	Wergeland	0	Mulen	2	33	2	Flere avganger over Solheimslien enn til Mulen
10	Bybuss	Pendel	Mindeveien - Mulen	Mindeveien	2	Mulen	2	30	4	
11	Bybuss	Pendel	Starefossen - Nordnes - Starefossen	Starefossen	1	Nordnes	0	43	1	Ikke kjønnsdelt på Starefossen, Starefossen beholdes i ny rutestruktur, men usikker pendelkobling
12	Bybuss	Pendel	Oasen - Smiberget - Lægdene - Mannsverk	Oasen	2	Mannsverk	2	52	4	Ny Oasen terminal, Mannsverk garasje
13	Bybuss	Ring	Sentrum - Solheimsviken - Sentrum	Sentrum	0	Sentrum	0	18	0	Ingen toaletter. Ringlinje. Søkes nye driftsløsninger på dette, fasiliteter kan være nok en grunn til dette.
14	Bybuss	Radiell	Bønestoppen - Kråkenes - Busstasjonen	Bønestoppen	2	Bergen Busstasjon	1	23	3	Flere alternativer i nytt forslag til ruteplan
15	Bybuss	Radiell	Øvre Kråkenes - Bønes - Sentrum	Øvre Kråkenes	0	Sentrum	0	24	0	Skyss ønsker å få etablert snumuligheter med sjåførfasiliteter på Øvre Kråkenes
16	Bybuss	Radiell	Nipedalen - Sentrum	Nipedalen	2	Sentrum	0	20	2	Nye pendelkoblinger vurderes i ny trafikkplan, Nipedalen kan bli lokallinje / matebuss til ny stamlinje over Laksevåg
17	Bybuss	Radiell	Gravdal - Sentrum	Gravdal	1	Sentrum	0	16	1	Nye pendelkoblinger vurderes i ny trafikkplan, Gravdal kan bli lokallinje / matebuss. Ikke innlagt vann på Gravdal, tiltak tilrådes
18	Bybuss	Pendel	Barliveien - Formanns vei	Barliveien	2	Formanns vei	0	31	2	Nye pendelkoblinger vurderes i ny trafikkplan, Sentrum kan forsvinne som endepunkt
19	Bybuss	Radiell	Oasen - Melkeplassen - Sentrum	Oasen	2	Sentrum	0	22	2	Nye pendelkoblinger vurderes i ny trafikkplan, Sentrum kan forsvinne som endepunkt

Bylinjene er kortere enn stamlinjene i kjøretid og fordrer således ikke pause / toalettforhold i begge ender i samme grad. Innenfor dette rutesegmentet er det flest «mangler» i toalettforholdene. Linje 13 og 15 har ikke tilrettelagte forhold i dag. Bylinjene er de linjene som trolig vil gjennomgå de største strukturelle endringene i h.t. til det pågående trafikkplanarbeidet, spesielt de radielle som terminerer i sentrum. På linje 10 kjøres flere avganger på vestsiden enn østsiden og nye koblinger evt. forlengelser vurderes for linjen. Forlengelse fra Wergeland til Sletten Terminal kan være en løsning. Linjene 16 og 17 vil trolig bli erstattet av ny forlenget trolleylinje (dagens linje 2). Endeholdeplass er ikke fastsatt, Lyngbø og Gravdal er nevnt. For linje 15 har Skyss meldt inn Øvre Kråkenes som ny snuplass med sjåførfasiliteter. Linje 9 legges trolig ned. Det søkes løsninger for å unngå ringdrift på linje 13.

1.3.3 Tverrlinjer

Linje	Segment	Type linje	Strekning	Ende 1	WC	Ende 2	WC	Kjøretid	Score	Kommentarer
20	Tverr	Tangerer	Storavatnet-Loddefjord-Haukeland	Storavatnet	2	Haukeland	1	32	3	Ny Storavatnet terminal under planlegging. Fridalen er et alternativ til Haukeland gitt opparbeidelse av fasiliteter.
21	Tverr	Radiell	Lagunen-Haukeland Sykehus - Busst.	Lagunen	2	Bergen Busstasjon	1	35	3	To lokasjoner oppgitt på Lagunen, hvorav den ene ikke har pauserom.
22	Tverr	Nei	Lagunen-Steinsvik-Dolvik-Oasen	Lagunen	2	Oasen	2	28	4	
23	Tverr	Nei	Straume-Storavatnet-Dolvik-Sandslim.-Birkela	Straume	2	Birkelandsskiftet	2	56	4	Vurderes...
24	Tverr	Nei	Olsvikskjenet-Oasen	Olsvikskjenet	0	Oasen	2	29	2	
25	Tverr	Nei	Haukeland-Bønnes-Oasen	Haukeland	1	Oasen	2	29	3	Fridalen alternativ til Haukeland, gitt opparbeidelse av fasiliteter.
26	Tverr	Pendel	Åsane terminal <-> Birkelandskrysset	Åsane terminal	2	Birkelandsskiftet	2	60	4	
27	Tverr	Pendel	Åsane terminal <-> Haukeland Sykehus	Åsane terminal	2	Haukeland	1	33	3	Fridalen alternativ til Haukeland gitt opparbeidelse av fasiliteter.
28	Tverr	Tangerer	Oasen-Gyldenpris-Haukeland	Oasen	2	Haukeland	1	30	3	Linjen vurderes i trafikkplan. Fridalen alternativ til Haukeland gitt opparbeidelse av fasiliteter.

Tverrlinjene varierer litt i lengde, men har i stor grad tilfredsstillende fasiliteter da disse har endepunkt ved flere av bydelsterminalene. Situasjonen har lenge vært prekær ved endepunktene rundt Haukeland Sykehus. Her er opparbeidelse av Fridalen som endepunkt et riktig tiltak, men det gjenstår å få etablert toaletter og spiserom.

1.3.4 Bydelslinjer Nord

Linje	Segment	Type linje	Strekning	Ende 1	WC	Ende 2	WC	Kjøretid	Score	Kommentarer
30	Bydel_30	Mater	Tertnes - Åsane terminal	Viddalen	0	Åsane Terminal	2	15	2	
31	Bydel_30	Nei	Åsane terminal - Selvik - Jordal	Åsane terminal	2	Jordal	0	20	2	
32	Bydel_30	Nei	Skinstøp - Åsane terminal	Skinstøp	0	Åsane Terminal	2	7	2	
33	Bydel_30	Mater	Rolland - Åsane terminal	Rolland	0	Åsane Terminal	2	5	2	
34	Bydel_30	Mater	Langarinden - Åsane terminal	Langarinden	0	Åsane Terminal	2	10	2	
35	Bydel_30	Mater	Hordvik - Tellevik - Salhus - Åsane terminal	Hordvik	0	Åsane Terminal	2	25	2	Behov for toaletter på Klauvaneset.
36	Bydel_30	Radiell	Hordvikneset - Åsane terminal - sentrum	Hordvikneset	0	Åsane Terminal	2	33	2	Behov for toaletter på Klauvaneset.
37	Bydel_30	Mater	Breistein - Åsane terminal	Breistein	0	Åsane Terminal	2	20	2	
38	Bydel_30	Mater	Hetlebakk - Åsane terminal	Hetlebakk	0	Åsane Terminal	2	20	2	
39	Bydel_30	Radiell	Åsane terminal - Envik - sentrum	Åsane terminal	2	Sentrum	0	25	2	
90	Bydel_90	Lokaltillbu	Arna stasjon-Stølsvegen-Haukeland-Nesttun	Arna stasjon	1	Nesttun	1	35	2	Toalettovgn på Arna. Det er behov for permanente fasiliteter, inkludert WC og pauserom
91	Bydel_90	Lokaltillbu	Åsane terminal - Ytre Arna - Arna terminal	Åsane terminal	2	Arna terminal	1	29	3	Toalettovgn på Arna. Det er behov for permanente fasiliteter, inkludert WC og pauserom
92	Bydel_90		Takvam-Garnes - Arna stasjon	Takvam	0	Arna terminal	1	12	1	Toalettovgn på Arna. Det er behov for permanente fasiliteter, inkludert WC og pauserom
93	Bydel_90		Arna stasjon - Tungeland - Lone	Arna terminal	1	Lone	0	15	1	Toalettovgn på Arna. Det er behov for permanente fasiliteter, inkludert WC og pauserom
94	Bydel_90		Haukeland - Unneland - Osevatn	Haukeland	0	Osevatn	0	20	0	Skoleavg.
95	Bydel_90		Trengereid - Takvam - Arna	Trengereid	0	Arna terminal	1	30	1	Toalettovgn på Arna. Det er behov for permanente fasiliteter, inkludert WC og pauserom

Bydelslinjene i Åsane benytter Åsane terminal. Kjøretidene mellom terminalen og endepunktene er (svært) kort. Dette anses å være tilstrekkelig. Her er i stor grad strukturen opprettholdt i føringene for fremtidig trafikktilbud. Bydelslinjene i Arna bør vurderes. Toalettovgn på Arna stasjon synes noe mangelfullt. Linje 90 som har endepunkt Arna og Nesttun har ikke tilstrekkelig fasiliteter i noen av endene, på Nesttun benyttes nærliggende bensinstasjon. Linje 91 har endepunkt ved Åsane med tilstrekkelige fasiliteter, mens linje 92, 93, 94, 95 er lokale linjer som vurderes som enten korte eller få avganger daglig til at de utløser behov utenom Arna. L200 har også endepunkt ved Arna.

1.3.5 Bydelslinjer Vest

Linje	Segment	Type linje	Strekning	Ende 1	WC	Ende 2	WC	Kjøretid	Score	Kommentarer
40	Bydel_40	Radiell	Storavatnet terminal - Busstasjonen	Storavatnet	2	Bergen Busstasjon	1	35	3	
41	Bydel_40	Mater	Hetlevikåsen - Loddefjord	Hetlevikåsen	0	Loddefjord terminal	2	8	2	Behov for pausefasiliteter på Loddefjord terminal.
42	Bydel_40	Radiell i r	Alvøen-Tyssøy-Haakonsværn-Loddefjord-BB	Alvøen	0	Loddefjord terminal	2	17	2	Behov for pausefasiliteter på Loddefjord terminal.
43	Bydel_40	Radiell i r	Tyssøy-Loddefjord	Tyssøy	0	Loddefjord terminal	2	24	2	Behov for pausefasiliteter på Loddefjord terminal.
44	Bydel_40	Radiell	Haakonsværn-Loddefjord-Bergen Busstasjon	Haakonsværn	0	Loddefjord terminal	2	24	2	Behov for pausefasiliteter på Loddefjord terminal.
45	Bydel_40	Mater	Skålevik - Loddefjord	Skålevik	0	Loddefjord terminal	2	14	2	Behov for pausefasiliteter på Loddefjord terminal.
47	Bydel_40	Radiell	Oasen - sentrum	Oasen	2	Sentrum	0	27	2	
48	Bydel_40	Mater	Løtveit-Oasen	Straume i Sælveveien	0	Oasen	2	8	2	

Linjene har i stor grad endepunkt ved Loddefjord terminal eller Oasen hvor det er tilstrekkelige fasiliteter. Linje 40 har endepunkt ved Bergen Busstasjon. Det er innmeldt behov for pausefasiliteter ved Loddefjord terminal.

1.3.6 Bydelslinjer Sør

Linje	Segment	Type linje	Strekning	Ende 1	WC	Ende 2	WC	Kjøretid	Score	Kommentarer
51	Bydel_50	Radiell	Birkelandskiftet-Fjøsanger-Sentrum	Birkelandskiftet	2	Sentrum	0	37	2	Kun ett WC på Milde, ikke kjønnsdelt.
52	Bydel_50	Mater	Grimstad-Søreide-Dolvik	Grimstad	0	Dolvik	2	20	2	
53	Bydel_50	Radiell	Hjellestad - Milde - Lagunen - sentrum	Hjellestad / Milde	1	Sentrum	0	50	1	Kun rushtidsforlengelser, ellers til Birkelandsskiftet.
53	Bydel_50		Hjellestad/Milde - Birkelandsskiftet	Hjellestad / Milde	1	Birkelandsskiftet	2	18	3	
54	Bydel_50	Mater	Dolvik-Kokstad-Birkelandsskiftet-Lagunen	Dolvik	2	Lagunen	2	12	4	
55	Bydel_50	Lokaltilbu	Bønnes-Sandsilmarka	Bråtet	0	Sandsli snuplass	0	30	0	Kun rushavganger i rushretning, 3 morgen, 4 ettermiddag
56	Bydel_50	Lokaltilbu	Espeland-Birkelandskrysset	Espeland	0	Birkelandsskiftet	2	7	2	
57	Bydel_50	Lokaltilbu	Flesland-Birkelandskrysset	Flesland snuplass	2	Birkelandsskiftet	2	13	4	Begge ender
59	Bydel_50	Lokaltilbu	Arbeidsruter Bergen Sør		0		0		0	Kun rushavganger
60	Bydel_60	Radiell i r	Fanahammeren-Fana-Lagunen	Fanahammeren	0	Lagunen	2	17	2	
61	Bydel_60	Mater	Krokeide-Lagunen	Krokeidet	0	Lagunen	2	19	2	
62	Bydel_60	Mater	Helleskaret-Fanafjellet-Fana-Lagunen	Lysekloster skole	0	Lagunen	2	30	2	
64	Bydel_60	Mater	Hordnes-Lagunen	Hordnes snuplass	0	Lagunen	2	10	2	
65	Bydel_60	Mater	Grimseid-Lagunen	Grimseid snuplass	0	Lagunen	2	11	2	
67	Bydel_60	Radiell	Søråshøgda-Nordås-Lagunen-Sentrum	Søråshøgda snuplass	0	Sentrum	0	37	0	Ingen mulighet for toalettbesøk på linjen.
70	Bydel_70	Mater	Øvstun-Midtn-Nesttun	Nesttun	1	Nesttun	1	25	2	
71	Bydel_70	Mater	Totland-Dyngeland-Nesttun	Totland	0	Nesttun	1	30	1	
73	Bydel_70	Mater	Bontveit-Kaland	Lund snuplass	0	Kaland skole	2	19	2	Leier fasilitet Kaland idrettshall.
74	Bydel_70	Mater	Haugsdal-Kalandseid	Hausdal snuplass	0	Kalandseid	2	15	2	Leier fasilitet Kaland idrettshall.
75	Bydel_70	Mater	Skiparvik-Nesttun	Skiparvik snuplass	0	Nesttun	1	4	1	
76	Bydel_70	Mater	Smørås-Nesttun	Smørås snuplass	0	Nesttun	1	10	1	
80	Bydel_80	Radiell	Nesttun-Sædal-Landås-Strandkaiaen	Nesttun	1	Strandkaia terminalen	2	41	3	
81	Bydel_80	Mater	Nattlandsfjellet - Mannsverk	Nattlandsfjellet ring	0	Mannsverk	2	10	2	Vurders koblet med L82. Bør sees i sammenheng med ny terminal på Sletten senter.
82	Bydel_80	Mater	Grønnestølen - Wergeland	Grønnestølen	0	Wergeland	0	10	0	Vurders koblet med L81. Bør sees i sammenheng med ny terminal på Sletten senter.
83	Bydel_80	Pendel	Nesttun-Storetveitveien-Sentrum Øyjorden	Nesttun	2	Øyjorden	2	42	4	Nye koblinger vurderes, 83 sør for sentrum tynn

Bydelslinjene i sør har i stor grad tilstrekkelige forhold ved terminalene Birkelandsskiftet, Dolvik, og Lagunen. Ved Nesttun benyttes nærliggende bensinstasjon hvor det foreligger avtale. Dette anses som mindre tilfredsstillende løsning.

Enkelte byrettede tilbud har noe mangelfullt tilbud, men disse er ofte kun rushtidsbaserte. Linje 82 er kort, men mangler tilrettelagte fasiliteter. Wergeland er under vurdering som en-depunkt for linje 82 og linje 10, hvor Sletten terminal kan bli et alternativ.

1.4 Hordaland region - analyse

1.4.1 Vest, Sotra

Ruteområdet innebefatter 39 linjer og opereres av Nettbuss AS.

403,420,424,441,442,445,448,449,450,452,453,454,455,457,458,459,460,462,465,466, 467,470,471,474,475,479,480,481,482,483,484,485,490,491,493,495,496,497,499,

Type Behov	Operatør	Stop	Ruteområde	WC type	WC Anfall	Dame&Herre	Oppholdrom	Innlagt vann	Håndvask	Score	Kommentarer
Eksisterende	NETTBUSS	Anglevik	Vest	5,1 Km	1	1	1	1	1	5	
Eksisterende	NETTBUSS	Forland kai	Vest	Kaggedo	1	0	0	0	0	1	Savner pauserom
Eksisterende	NETTBUSS	Hanevik	Vest							0	
Innmeldt	NETTBUSS	Hellesøy	Vest	0						0	Her burde det vært et pauserom.
Eksisterende	NETTBUSS	Hellesøy kai	Vest	Kaggedo	1	0	0	0	0	1	Savner pauserom
Eksisterende	NETTBUSS	Herdla	Vest	Kaggedo	1	0	0	0	0	1	Savner pauserom
Eksisterende	NETTBUSS	Hetlevik snu plass	Vest							0	
Eksisterende	NETTBUSS	Kleppestø terminal A	Vest	Vannklosett	1	0	0	1	1	3	Savner pauserom
Eksisterende	NETTBUSS	Ramsøy snu plass	Vest	Kaggedo	1	0	0	0	0	1	Eies av Nettbuss, delvis deffekt.
Innmeldt	NETTBUSS	Ravnanger terminal	Vest							0	Her bruker vi nå toalett på bensinstasjonen.
Eksisterende	NETTBUSS	Skogsvåg kai	Vest	Vannklosett	2		1	1	1	5	
Eksisterende	NETTBUSS	Tjeldstø terminal	Vest	Vannklosett	2	0	0	1	1	4	
Innmeldt	NETTBUSS	Tjeldstø terminal	Vest					1		1	Her har vi et stasjoningssted uten
Eksisterende	NETTBUSS	Tælavåg snu plass	Vest	Kaggedo	1	0	0	0	0	1	
Eksisterende	NETTBUSS	Ågotnes terminal A	Vest	Vannklosett	2	1	1	1	1	6	

Det er ikke registrert fasiliteter ved Hanevik, Hellesøy, Hetlevik snuplass og Ravnanger terminal. Sistnevnte benyttes toalett på bensinstasjon.

Det er innmeldt behov for pauserom ved Forland kai, Hellesøy, Herdla, og Kleppestø terminal.

Mange av linjene i vest terminerer ved en av de større terminalene:

- Bergen busstasjon
- Kleppestø terminal
- Straume terminal
- Storavatnet terminal (ny terminal under planlegging)

Her finnes tilstrekkelige fasiliteter.

1.4.2 Nordhordaland

Ruteområdet dekker 29 linjer og opereres av Nobina.

300,300E, 311,320,325,326,327,330,340,344,346,350,351,353,360,361,370,301,313,315, 321,322,323,324,328,362,366,372,380

Type Behov	Operatør	Stop	Ruteområde	WC type	WC Antall	Dame&herre	Oppholdsrom	Innlagt vann	Håndvask	Score	Kommentarer
Innmeldt	NOBINA	Andvik	Nordhordland	40 km til Ostereidet				0		0	
Innmeldt	NOBINA	Austmarka	Nordhordland	5 km til Knarvik				0		0	
Eksisterende	NOBINA	Fanebust busstasjon	Nordhordland	Vannklosett	2	1	1	1	1	6	
Eksisterende	NOBINA	Feste	Nordhordland	Biotoalett	1	0	1	0	1	3	
Eksisterende	NOBINA	Haugsvær kryss	Nordhordland	Vannklosett	1	1	1	1	1	5	
Innmeldt	NOBINA	Hjartås	Nordhordland	15 km til Knarvik				0		0	
Eksisterende	NOBINA	Hosteland	Nordhordland	Vannklosett	1	1	1	1	1	5	
Eksisterende	NOBINA	Knarvik	Nordhordland	Vannklosett	2	1	1	1	1	6	
Eksisterende	NOBINA	Knarvik Skystasjon	Nordhordland	Vannklosett	2		?	1		#VALUE!	
Eksisterende	NOBINA	Knarvik Skystasjon	Nordhordland	Vannklosett	2		0	1		3	
Eksisterende	NOBINA	Manger	Nordhordland	Vannklosett	2	1	1	1	1	6	
Eksisterende	NOBINA	Mastrevik torg	Nordhordland	Vannklosett	2	0	1	1	1	5	
Eksisterende	NOBINA	Ostereidet	Nordhordland	Vannklosett	2	1	1	1	1	6	
Innmeldt	NOBINA	Rossnes kai	Nordhordland	20 km til Manger				0		0	
Innmeldt	NOBINA	Rødland sнопlass	Nordhordland	10 km til Ostereidet				0		0	
Innmeldt	NOBINA	Skjelanger kai	Nordhordland	30 km til Knarvik				0		0	
Eksisterende	NOBINA	Sævrøy sнопlass	Nordhordland	Venterom på	2	1	0	1	1	5	
Eksisterende	NOBINA	Vikebø nord	Nordhordland	Vannklosett	1	0	0	1	1	3	

Det er ikke registrert fasiliteter ved Andvik, Austmarka, Hjartås, Rossnes kai, Rødland sнопlass, Skjelanger kai. Her er det relativt lang avstand til nærmeste fasiliteter. Øvrige registrerte endestopp har ikke særskilte behov.

1.4.3

Hardanger og Voss

Ruteområdet dekker 42 linjer og opereres av Tide Buss.

651,653,654,655,656,

740,743,744,745,749,760,762,766,790,791,799,

801,810,850,851, 852,862,

925,930,934,940,945,950,951,952,953,954,955,956,957,958,959,960,962,964,965,

970,980,981,982,983,984,985,990,991,994,995

Type Behov	Operatør	Stop	Ruteområde	WC type	WC Antall	Dame&herre	Oppholdsrom	Innlagt vann	Håndvask	Score	Kommentarer
Eksisterende	TIDE	Bjørkheim	Hardanger & Voss	Vannklosett	1			1	1	3	Kafe eller bensinstasjon
Eksisterende	TIDE	Bu terminal	Hardanger & Voss	Vannklosett	0			0	0	0	Bu rasteplass. Stengt pga tekniske årsaker
Eksisterende	TIDE	Etnes terminal	Hardanger & Voss	Vannklosett	1			1	1	3	Etnes terminal
Eksisterende	TIDE	Gjermundshamn kai	Hardanger & Voss	Vannklosett	1			1	1	3	Venterom ferjekai
Eksisterende	TIDE	Granvin	Hardanger & Voss	Vannklosett	0			0	0	0	Utgått avtale
Eksisterende	TIDE	Gudvangen kai	Hardanger & Voss	Vannklosett	1			1	1	3	
Eksisterende	TIDE	Jondal kai	Hardanger & Voss	Vannklosett	1			1	1	3	Jondal ferjekai
Eksisterende	TIDE	Kvanndal ferjekai	Hardanger & Voss	Vannklosett	1			1	1	3	Venterom ferjekai
Eksisterende	TIDE	Mundheim	Hardanger & Voss	Vannklosett	1			1	1	3	
Innmeldt	TIDE	Norheimsund terminal	Hardanger & Voss		0			0	0	0	For tida stengt p.g.a. ombygging. ønsker løsning på kaikterminal
Eksisterende	TIDE	Odda busstasjon	Hardanger & Voss	Vannklosett	1			1	1	3	Odda terminal. Skys er leigetakar
Eksisterende	TIDE	Tørvikbygd kai	Hardanger & Voss	Vannklosett	1			1	1	3	Venterom ferjekai
Eksisterende	TIDE	Venjanaset kai	Hardanger & Voss	Vannklosett	1			1	1	3	Venterom ferjekai
Eksisterende	TIDE	Voss stasjon	Hardanger & Voss	Toalettovgn	1			1	1	3	Sjåførtoalett vert innarbeid i ny terminal
Eksisterende	TIDE	Årsnes	Hardanger & Voss	Vannklosett	1			1	1	3	Venterom ferjekai

Bu rasteplass har i senere tid blitt stengt. På Granvin er tidligere avtale utgått. På Nordheimsund er toaletter stengt pga. ombygging og det ønskes ny løsning der.

Det er ikke registrert hvorvidt det finnes kjønnsdelte toaletter og evt. behov for oppholdsrom.

1.4.4 Austevoll

Ruteområdet dekker kun 3 linjer og opereres av Tide buss.
530, 531 og 532

Type Behov	Operatør	Stop	Ruteområde	WC type	WC Antall	Dame&Herre	Oppholdsrom	Innlagt vann	Håndvask	Score	Kommentarer
Eksisterende	TIDE	Bekkjarvik	Austevoll	Vannklosett	1	0	0	1	1	3	Leiger i butikksenter. Ordning i ferd med å opphøre
Eksisterende	TIDE	Hufthamar	Austevoll	Vannklosett	1	0	0	1	1	3	Venterom ferjekal
Eksisterende	TIDE	Storebø terminal	Austevoll	Vannklosett	1	0	0	1	1	3	Leiger i butikksenter, ny terminal under planlegging.

På Bekkjarvik er dagens ordning med leie i butikksenter i ferd med å opphøre. Det er behov for en mer permanent løsning inklusive pauserom.

Ved Storebø terminal planlegges ny terminal. Det påpekes at denne bør innebefatte fasiliteter for sjåførene.

1.4.5 Osterøy

Ruteområdet dekker 7 linjer og opereres av Tide buss.
95, 200, 201, 202, 204, 210, 211

Type Behov	Operatør	Stop	Ruteområde	WC type	WC Antall	Dame&Herre	Oppholdsrom	Innlagt vann	Håndvask	Score	Kommentarer
Innmeldt	TIDE	Haus terminal	Osterøy							0	Fasilitet i en av endene. Haus - Rivesnes
Innmeldt	TIDE	Osterøy rådhus	Osterøy	sesong	1					1	Ønsker åpen året rundt SVV Osterøybrua
Innmeldt	TIDE	Rivesnes	Osterøy							0	Fasilitet i en av endene. Haus - Rivesnes
Innmeldt	TIDE	Valestrand	Osterøy							0	oppgradering/tilgang servicebygg Valestrand

Her er det ikke registrert hvilke fasiliteter som finnes eller mangler i særlig grad. Kommentarene påpeker at flere av linjene har fasiliteter i en av endene. Det er innmeldt behov for fasiliteter året rundt ved Osterøybrua og oppgradering / tilgang til servicebygg Valestrand.

1.4.6 Modalen og Vaksdal

Ruteområdet dekker 5 linjer og opereres av Modalen-Eksingedalen Bilag AS (MEBAS)
900, 910, 911, 912, 915

Type Behov	Operatør	Stop	Ruteområde	WC type	WC Antall	Dame&Herre	Oppholdsrom	Innlagt vann	Håndvask	Score	Kommentarer
Innmeldt	MEBAS	Gullbrå	Modalen Vaksdal		50	0	0	0	0	0	Integning
Innmeldt	MEBAS	Bergsdalen	Modalen Vaksdal		25	0	0	0	0	0	Integning
Innmeldt	MEBAS	Arna	Modalen Vaksdal	Toalettvogn	2	1	0	0		3	Offentlig handelstorg/jernbane stasjon
Innmeldt	MEBAS	Romarheim	Modalen Vaksdal		25	0	0	0	0	0	Integning
Innmeldt	MEBAS	Ostereidet	Modalen Vaksdal		1	0	0	1	1	3	Offentlig handelstorg
Eksisterende	MEBAS	Øvre Helland	Modalen Vaksdal	Vannklosett	1	0	0	1	1	3	
Eksisterende	MEBAS	Knarvik Skyss stasjon	Modalen Vaksdal	Vannklosett	2	0	0	1	1	4	

Det er innmeldt manglende fasiliteter ved Gullbrå, Bergsdalen og Romarheim. Fasiliteter ved Arna terminal – se kommentarer under ruteområde Nord.

1.4.7

Sunnhordaland

Ruteområdet dekker 20 linjer og opereres av Nobina (Tide fra 02.07.2017)

157, 158, 159, 700

552, 554, 555, 556, 558, 559, 800

671, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680

Type Behov	Operatør	Stop	Ruteområde	WC type	WC Antall	Dame&Herre	Oppholdsrom	Innlagt vann	Håndvask	Score	Kommentarer
Eksisterende	NOBINA	Haugesund (Haugesund)	Sunnhordaland	vannklosett (i)	2	1	1	1	1	6	Stasjonsingssted
Innmeldt	NOBINA	Langevåg ferjekai	Sunnhordaland	0	1	2	1	0	1	5	Offentlig toalett for alle reisende på fergekai
Innmeldt	NOBINA	Sandvikvåg	Sunnhordaland	0	1	2	1	0	1	5	Offentlig toalett for alle reisende på fergekai
Eksisterende	NOBINA	Sveio sentrum	Sunnhordaland	vannklosett (i)	1	1	1	1	1	5	Stasjonsingssted
Eksisterende	NOBINA	Tittelsnes	Sunnhordaland	vannklosett (i)	2	1	1	1	1	6	Stasjonsingssted
Innmeldt	NOBINA	Vikanes Snuplass	Sunnhordaland	8						0	Stasjonsingssted på vabakken, behov for toale
Innmeldt	NOBINA	Ådland Snuplass	Sunnhordaland	3						0	Stasjonsingssted på vabakken - ikke nødvedni

Det er ikke innmeldt særskilte behov i dette området. Fasiliteter er ofte henvist til offentlig toalett eller stasjonsingssted på Vabakken. Når ny operatør overtar vil stasjonsingssted endres til Sæ.

2. Vurdering og anbefaling

2.1 Bytrafikk Bergen

2.1.1 Stamlinjer:

Fasiliteter for stamlinjene er i stor grad ivaretatt. For linje 2 pågår planer om forlengelse av linjen. For linje 3 bør det oppgraderes med bedret standard på Sletten. For linje 4 bør det oppgraderes med bedre fasiliteter på Flaktveit.

2.1.2 Bylinjer:

Linje 10: Det er identifisert et behov for oppgradering. Det pågår reguleringsplan for Mula i Bergen kommune. Naturlig at sjåførfasiliteter inngår i dette. I motsatt ende pekes det på flere alternativer Mindeveien/Wergeland/Sletten senter. Dette avhenger av trafikkplanarbeidet og reguleringsplan for terminal på Sletten senter.

Linje 11: Identifisert behov for oppgradering på Starefossen.

Linje 12: Oasen anses som tilfredsstillende. I andre enden benyttes bussenlegget på Mannsverk. I hvilken grad dette skal inngå avhenger av linjenes tilhørighet til depotet. En fordel kunne være å frigjøre denne bindingen.

Linje 13: Linjen er en ringlinje som ikke har toalettfasiliteter. Det er også knyttet andre utfordringer med ringdrift slik at det jobbes med løsninger for å endre denne.

Linje 15: Her er det identifisert et behov som lenge har vært et ønske fra Skyss. Det pågår en prosess rundt endeholdeplassfasiliteter på Øvre Kråkenes som en del av Bergensprogrammet. Det ses også på muligheter for å endre linjen slik at den også betjener sentrum bedre for reisende til/fra Bønes.

Linje 16 og 17: Her er det identifisert behov, men linjene forutsettes erstattet av ny forlenget trolleylinje, se linje 2.

Linje 18: Linjen har fasiliteter i Barliveien, men det er identifisert behov for oppgradering.

Linje 19: Linjen snus delvis ved Oasen, delvis ved Løvstakkskiftet. Ved Løvstakkskiftet snur bussene inne på en privat parkeringsplass og fasilitetene er mangelfulle. Det bør vurderes oppgradering, evt. endring av linjen, nye endestopp o.l.

2.1.3 Tverrlinjer:

Flere av linjene terminerer rundt Haukeland sykehus. Her er det ikke fasiliteter i dag. Den tidligere vendesløyfen på Fridalen er nå tilrettelagt som snuplass, men det må opparbeides fasiliteter med WC og pauserom.

2.1.4 Bydelslinjer Nord:

Vurdere opparbeiding av fasiliteter på Arna terminal, både WC

2.1.5 Bydelslinjer Vest:

Loddefjord terminal. Må oppgraderes med pauserom.

2.1.6 Bydelslinjer Sør:
Nesttun terminal. Her er det innmeldt behov for etablering av fasiliteter på østsiden av bybanen. For øvrig oppgraderes med WC og pauserom.

2.1.7 Oppsummert for kontraktsområdene Bergen sentrum, sør, nord:

Vurdere oppgradering:

- *Starefossen*
- *Barliveien*
- *Melkeplassen*
- *Oasen*
- *Åsane terminal*
- *Arna terminal*
- *Loddefjord terminal, pauserom*

Behov for nye fasiliteter:

- *Fridalen (ny snuplass 2016, men har ikke toalettfasiliteter)*
- Klauvaneset: Bør vurderes iht. linje 36, 35, samt sees i sammenheng ved ny linje 300.

2.2 Regiontrafikk – Hordaland

2.2.1 Vest

Det er innmeldt behov for pauserom ved:

- Forland kai
- Hellesøy
- Herdla
- Kleppestø

Tiltak vurderes

2.2.2 Norhordaland

Innmeldte mangelfulle fasiliteter ved:

- Andvik
- Austmarka
- Hjartås
- Rossnes kai
- Rødland snuplass
- Skjelager kai

Tiltak bør iverksettes

2.2.3 Hardanger og Voss

Her er det flere av dagens endestopp som har fått endret status i form av at fasilitetene har blitt stengt, avtale har utgått eller at ombygging pågår:

- Bu rasteplass (stengt)
- Granvin avtale (utgått)
- Nordheimsund (ombygging)

2.2.4 Austevoll

Her er det meldt inn flg. behov:

- Storebø (ny terminal planlegges, sjåførfasiliteter bør inngå)
- Bekkjarvik (avtale utgår om kort tid)

2.2.5 Osterøy

Det er meldt inn behov ved:

- Haus
- Valestrand (tilgang til servicebygg)

2.2.6 Modalen og Vaksdal

Det er meldt inn behov ved:

- Gullbrå
- Bergsdalen
- Romarheim

3. Fremtidig behov

Trafikkplanen for fremtidig utvikling av kollektivtransporttilbudet i Bergen er under utarbeidelse og kan ikke gi et entydig svar på. En av hovedhensiktene med trafikkplanarbeidet er at markedsrettet tilbudsutvikling skal være styrende for infrastrukturinvesteringene, ikke omvendt. I dag oppleves det at det er bindinger i infrastrukturen som ikke muliggjør ønsket utvikling. Endringer i linjestruktur og rutetilbud vil ha en sterk sammenheng i forhold til plassering av sjåførfasiliteter. Trafikkplanen belyser bl.a. to viktige premisser for fremtidig utvikling som har betydning for fremtidig utvikling av endeholdeplasser:

1. Kapasiteten i sentrum er begrenset. Økt vekst i kollektivtrafikken og økt press på bymiljøtiltak i de sentrumsnære områdene frembringer et behov for å unngå å terminere busser i sentrum. Et av tiltakene er å pendelsette linjer. Dette setter krav til endeholdeplassfasiliteter for linjene som pendelsettes.
2. Mål om 0-vekst i personbiltrafikken med følgende økt produksjon i kollektivtrafikken. Økningen tas gjennom bl.a. økt frekvens som gir økt behov for kapasitet for oppstillingsplasser på endeholdeplasser.

Selv om ambisjonen er at trafikktilbudet skal styre infrastrukturen, og ikke omvendt, vil det i praksis likevel være avhengigheter i forhold til tilgjengelig infrastruktur som spiller inn. For å gi best mulig premisser for planleggingen av det fremtidige tilbudet pekes det på noen mulige fremstillinger og videre arbeid:

- Kartlegging av potensial for endeholdeplassfasiliteter: For videre fremtidig kartlegging pekes det på en mulighet å utarbeide en detaljert oversikt over kapasitet på alle endestopp som potensielt kan få ny funksjon. Videre hva som evt. må til for å opprette eller utvide fasilitetene eller som ikke har god nok standard i dag. En slik oversikt kan gi nyttige innspill til vurderinger i trafikkplanen der det vurderes alternative driftsmodeller (f.eks. om linje 30 bør pendle mot linje 32 eller 33.)

- Krav til standard, utformingsstandard, men her kan også menes standard i form av utbredelse. F.eks. sjåførfasiliteter på minst en av endestoppene på hver linje, kanskje i begge avhengig av fremkommelighet, reguleringstid, driftsopplegg m.v. Flexibilitet er et stikkord. Nedbygging og flytting kan være en konsekvens.
- Strategi for pauseavvikling: I Bergen foregår en stor del av den pålagte pauseavviklingen ved endestoppene hvor buss følger sjåfør. Dette krever en del kapasitet til parkering av busser under pauseavviklingen. En vurdering er hvorvidt det skal tilrettelegges for denne driftsmodellen eller ikke.